

မာန်အောင်ကျွန်း စကားပုံများ

မောင်တောက်ပြောင်

စာပေလုပ်သားမဂ္ဂဇင်း၊ ၁၉၈၁ ခုနှစ်၊ မေလ၊ အမှတ် ၁၊ နှာ ၁၄-၁၅ ထိ။

မေယဝတီ

မိန်းမလှကျွန်း

မာန်အောင်ကျွန်းဟူ၍ သုံးမည်ခေါ်တွင်သော ကျွန်း။ သမိုင်းအစဉ်အလာ ရှိသော ဤကျွန်းကား ပဒေသရာဇ်ခေတ် အဆက်ဆက်တွင် မေယဝတီ အမည်ဖြင့် ထင်ရှားခဲ့သည်။ မိန်းမချော မိန်းမလှတို့ ဖွားသန်စင်ရာ ဘူမိနက်သန် ဖြစ်သောကြောင့် မိန်းမလှကျွန်းဟုခေါ်ကြသည်။ ထောင်လွှားအပ်သော မာန်မာနတရားတို့ကို ဖယ်ခွာပြီးသော အဓိပ္ပါယ်ဖြင့် မာန်အောင်ကျွန်း တွင်သည်။ ဤသို့ သဲသာသောင်မြေ ကမ်းခြေပတ်ဝန်း မာန်အောင်ကျွန်းမှ အရှေ့ကို မျှော်လိုက်လျှင် ညိုညို မိုင်းမိုင်း သွယ်ဆင်းနေသော ရိုးမတောင်တန်းကိုလည်းကောင်း၊ တောင်ဘက်တွင် အားမာန်ပြည့်ဝသော ရေပြာဒီလှိုင်းတို့ဖြင့် လွှမ်းခြုံထားသည့် ဘင်္ဂလားပင်လယ်အော်၏ ထူးခြားသော သဘာဝကိုလည်းကောင်း၊ ရှုမောဖွယ်ရာ မြင်တွေ့နိုင်သည်။

မာန်အောင်ကျွန်းသည် ဧရိယာစတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၂၄၀ ကျော် ကျယ်ဝန်းသည်။ ကျေးရွာအုပ်စုပေါင်း ၄၀ ကျော်ရှိသည်။ လူဦးရေ ခြောက်သောင်းခန့် နေထိုင်လျက် ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဒုတိယအကြီးဆုံးသော ကျွန်းဖြစ်သည်။ စိမ်းစိုသော အုန်းပင်ပျိုများနှင့်မြကမ္မလာလွှမ်းခြုံကာ လှပသော ကျွန်းဖြစ်သည်။ ထိုမျှသာမကသေး၊ ဂီတအနုသုခုမပညာ၊ စာပေယဉ်ကျေးမှုတို့ဘက်တွင် အစဉ်အလာ ကြီးမားသည်။ ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သော ကျွန်းဖြစ်သည်။

မာန်အောင်ကျွန်းသူ ကျွန်းသားတို့မှာ ဧည့်ဝတ်ကျေပွန် ဖော်ရွေကြသည်။ ယဉ်ကျေးကြသည်။ မာန်အောင်စကားကို လူတိုင်းနားလည်လွယ်သည်။ ဥပမာ၊ ဥပစာ၊ စကားပုံ၊ အလင်္ကာတို့ဖြင့် ဝေဝေဆာဆာ ပြောတတ်ကြသည်။ ထူးခြားချက်တစ်ခုမှာ "အလှပ" ဟူသော ဝေါဟာရကို လူတိုင်း သုံးနှုန်းပြောကြားတတ်ကြခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် အလှပစား၊ အလှပလုပ်၊ အလှပနေ စသည်ဖြင့် နေရာတကာတွင် "အလှပ"ကို သုံးသည်။ "ကောင်းကောင်း"ဟူသော စကားအစား "အလှပ"ကို သုံးကြသည်မှာ တသွင်ဆန်းနေသည်။

ဝတ်စားဆင်ယင် အလှပြင်မှု ခေတ်မီကြသည်။ မြို့သူနှင့်တောသူ ခွဲမရ။ အလှကိုယ်စီ၊ တမျိုးတဟန် လှကြသည်သာ ဖြစ်၏။ ရုပ်လှသလောက် နှုတ်ချိုသည်။ ထူးခြားသည်မှာ မာန်အောင်သူတို့ စကားပြောရာတွင် "ကျွန်မ"ဟူသောနာမ်စားနေရာ၌ "မ"ကို သုံးကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် "မရို့ မာန်အောင်ကို အလည်လာခဲ့ပါ။ မရို့နှင့်အတူ တောင်နီကို လားကြမယ်" စသည်ဖြင့် ဖြစ်သည်။ အပြောချိုသည့်မာန်အောင်သူတို့စကားက နားဝင်ပီယံ။

အများအားဖြင့် မာန်အောင်ကျွန်းသူကျွန်းသားတို့ စကားပြောဆိုပုံသည် စာသံပေသံ ပေါက်သည်။ အဖြိုးအဖြန်းမပါ ။ တိကျသည်။ ပြတ်သားပွင့်လင်းသည်။ ရိုးရိုးသားသား စကားတန်ဆာ ဆင်တတ်ကြသည်။ ဥပမာ၊ လင်္ကာ၊ စကားပုံတို့ကို ဖောဖောသီသီ သုံးကြသည်။ စကားပုံဆိုလျှင် သူ့ရွာသူ့ခလေ့အရ မာန်အောင်ကျွန်းသားတို့၏ နှုတ်ဖျားတွင် သီးနေတတ်ကြသည်။ ဖော်ပြအံ့သော စကားပုံတို့သည် မာန်အောင်ကျွန်းသူကျွန်းသားတို့၏ ခလေ့အစဉ်အလာ၊ လူနေမှုဘဝနှင့် လောကအမြင်တို့ကို ဖော်ညွှန်းလိမ့်မည် ဖြစ်ပါသည်။

ငါးစကားပုံများ

ရေချိုငါးကို စားယင်တက်တယ်၊ ထိတ်လန့်ရင်ခန့်စရာ စကား မဟုတ်ပါ။ မာန်အောင်အသုံးအနှုန်းအရ ရေချိုငါးစားမိက ရိဝေမှူးနောက်ကာ အိပ်ချင်လာသည်ကို ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်သည်။ ရေချိုငါး စားသုံးသည့်အလေ့အထ နည်းပါးကြသောကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မာန်အောင်ကျွန်းတွင် ပြောဆိုသုံးစွဲကြသော ငါးစကားပုံတို့မှာလည်း အများအားဖြင့် ပင်လယ်ငါးနှင့်သာ သက်ဆိုင်သည်။ ငါးခူငါးဟောက်စသည်တို့မှာလည်း ပင်လယ်ငါးများသာ ဖြစ်ကြသည်။ အောက်ပါငါးစကားပုံတို့ကို တွေ့ရခြင်းဖြင့် မာန်အောင်ကျွန်းသူကျွန်းသားတို့၏ ခလေ့ကို တစေ့တစောင်း အကဲခတ်မိကြမည်သာ ဖြစ်သည်။

ငါးခုစုး သုံးများအော်
 ဆောင်းခါငါးခု ပူခါငါးဝက်
 မစားလိုငါးဝက် စားလို ဒက်ကီနောင်
 ငါးခုနှုတ်ခမ်း ငတန်ဝမ်း
 ငါးစလုံး နှလုံးနှင့်
 မြူးဝမှာ ငါးကြိုင်
 ငါးယက်ကို ပြာမှာချ
 လိပ်ကျောက်မှာအဆီ၊ အသည်းမှာနီ
 ငါးဖြစ်ဖို့မှန်းမသိ၊ ဖားဖြစ်ဖို့မှန်းမသိ
 တောင်စဉ်သား ငါးဟောက်ရောင်း
 ဈီးရိပ်ကြည့်လို့ ငါးဖဲ့ပါးပါးသင်
 ငါးကြီးဝမ်းလည်းဝင်ဖူး၊ ငါးငယ်ဝမ်းလည်း ဝင်ဖူး။

အဓိပ္ပါယ်ရှင်းလင်းချက်

ဒက်ကီနောင်-ငါးဝက် (ရခိုင်မူစလင်အခေါ်အဝေါ်)

ရခိုင်မူစလင်တို့သည် "ဝက်"စာလုံး ပါသည့်အတွက် ငါးဝက်ကို မစား၊ သို့သော် ငါးရှားပါး၍ မတတ်သာသောအခါ၌ ငါးဝက်ကို ဒက်ကီနောင် ဆိုကာ အမည်ပြောင်း၍ စားကြသည်။

မလိုတမျိုး လိုတမျိုး လုပ်တတ်သော အဓိပ္ပါယ်ဖြစ်သည်။

တောင်စဉ်သား ငါးဟောက်ရောင်း-အကြီးအငယ်မခြား တဈေးတည်း ရောင်းသည်ကို ဆိုလိုသည်။

ဈီးရိပ်ကြည့်လို့-ဈေးအတက်အကျ အရိပ်အကဲကို သုံးသပ်၍

ငါးဖဲ့ပါးပါးသင်-ငါးကို ပါးပါးလှီးသည်။

မြူးဝမှာငါးကြိုင်-မြူးဝတွင် ငါးများ စုဝေးနေသည်။

ခွေးစကားပုံများ

မာန်အောင်မြို့တွင် ပါဝင်သော ရဲကျွန်း၌ ခွေးမျိုးကောင်းများ ထွက်သည်။ ကျောက်ခေါင်းပုန်းခွေးဟူ၍ လူသိများသည်။ သတ္တိရှိသည်။ သစ္စာရှိသည်။ "ရဲကျွန်းမှာ ခွီးကမားဆီး"ဟူ၍ ပြောစမှတ်ပြုကြသည်။ (ကမားဆီး-မာန်အောင်ကျွန်းရှိ ကမားချောင်းတွင် စိုက်ပျိုးသော ဆေးရွက်ကြီးတမျိုး) အောက်ပါစကားပုံများသည် ခွေးနှင့်ပတ်သက်သော စကားပုံများအနက် ထင်ရှားသော စကားပုံများ ဖြစ်သည်။

ခွီးဟောင်သမျှ ထကြည့် မိုးလင်း

ခွီးခေါ်ယင်း မားသွီးယင်း အချိန်ကုန်

ခွီးပါးစပ်က နတ်စကား မပြောကျေ
 ခွီးလက် မီးလောင်လို
 မွဲဖို့ခွီး ပြပုံတိုး
 ခွီးသတ်ချင် ခွီးရှင်မျက်နှာကြည့်
 ခွီးကိုရန်မူ သတ်သောသူ သတ်သူလည်း ခွီး ခွီးလည်းခွီး
 ခွီးလိမ္မာ အမြီးကုပ်၊ ကြောင်လိမ္မာ နောက်ဆုတ်
 ငါ့ချီးကိုလည်း စား၊ ငါ့ကိုလည်း ဟောင်၊ ငါ့ခွီးကြောင်၊
 လူအ ခွီးကိုက်
 ဆတ်လှီးရာမှ ခွီးမျှော်
 ခွီးကလေး နှုတ်ဆက်၊ ပါးယက်နားယတ်၊
 လူကလေးနှုတ်ဆက် ခေါင်းတက်ခြေတက်၊
 ခွီးသီလို့ အရီမရ၊
 ကျွန်းလွတ်မှာ ခွီးတင်၊

ကြက်စကားပုံများ

မာန်အောင်ကျွန်းတွင် တိုက်ကြက်ကောင်းများ လွတ်သည်။ အိမ်တိုင်းလိုလိုတွင် တနိုင်ကြက်မွေးမြူရေး ရှိသည်။ ကြက်မွေးမြူရာတွင် ကြက်ခြံဖြင့် သီးသန့်မထားပဲ ဘေးမဲ့လွတ်ထားကြသည်။ အဘိုးအို အဘွားအိုတို့ မလုပ်မကိုင် နိုင်ရှိသည့်အခါ "အိမ်စောင့်ကြက်နှင့်"ထားသည်ဟု သားသမီးတို့ ပြောလေ့ရှိကြသည်။ ကြက်စကားပုံများကို ဖတ်ရှုခြင်းဖြင့် မာန်အောင်ကျွန်းသူကျွန်းသားတို့၏ ဓလေ့ကို မှန်းဆနိုင်ပေမည်။

ကြက်မပါး ဘဲကလေး ဖောက်သလို
 ကြက်ငတ် ဆန်ပြ
 ကြက်ချီးမှန် သုံးတန်သင့်
 ကြက်လို မြီကြီးမှာ အစာမပါ
 ကြက်တောက်တိုင်း အစာမပါ
 မစားရ ကြက် အယက်သန်
 မိုးလင်းမှ ကြက်တင် နီဝင်မှ စပါးလှမ်း
 ကြက်တည်ငါးမျှား၊ ကွန်ပစ်သား ယောက်ျား
 လူပို၊ ဟင်းခရို။

အဓိပ္ပါယ်ရှင်းလင်းချက်

ဘဲကလေးဖောက်သလို-ဘဲကလေးကို သားဖောက်သလို

ဟင်းခရီး-ပင်လယ်ကမ်းစပ်တွင် ပေါက်သော ဟင်းရွက်တမျိုး

မောင်တောက်ပြောင်

